

ՄԷՎԱՏՏԸ ՄԻԻՆՏԷՐԻՃԷ

Քէօթիւ էքքեար: — Վարդէրէ նասիհամ: — Իման վէ ամէլ: — Ամէրիգատա էն զէնկին ատմ: — Փաք վէ նափաղ զան: — Վէպա իլլէթի: — Վան վէ Վան տէ-նիզի: — Փօլիթիգա հաւատարի: — Մալիյէ վէ Թիւն-ճարիյէ:

ՔԷՐԹԻՒՆ ԷՖԻԵՆ

ՔԷՐԹԻՒՆ ԷՖԻԵՆ արարան վէ դավա-լան միտիլի վանչի ճանաւարարատան տահա թէհլիքէլի տիր, չիւնքի պու մադուլէ ճանաւարարարն եօլունտան ուղադ տուրապիլիքիլ, քէօթիւ էֆ-քեար իտէ հէփի եօլարըմըլը դապլթ էտէր: Տօլու պիր դատէհ պաշա չէյ ալամատըլը միտիլի, էյի էֆ-քեարվէ աօլու դափա տալիլ քէօթիւ էֆքեար դապուլ էտէմէլ:

ՎԱԻՁԻՐԻՆ ՆԱՍԻՀԱԹ

Կիւնահատան պահա էթալիյնտէ եա-լընըլ կիւնահըլ փառ էթ, լաքին շախս իամի վէրմէքտէն սաղըն: Սէօլիւն-տէն մախտուս պիր դալթը թէքաիր է-տէյօրսուն կիպի աննաշըմատըն: Վէլ հասըլ վալընտա շախտա աօղանըր սի-թէմամիլ սէօլլէք պու լունմատըն: Պու դալտէնին մուղայիլընտէ հարէքէթ էտէն վալիլն քէլամը վաղ օլմաղ, զէմօ օլուր, քէնտիտի տալիլ թէլպէ-յէ վալիթա օլաճաղ եէքտէ, զարաղ ու նէփսանիյէթ է ալաթ օլմաշ օլուր: Պէօլլէ էթմէքլէ վալիլ կիւնահքեարը իսլահ էթմէաիրտէն մատա տահա զիյատէ ալարըրը: Կիւնահքեարը աէ-յիլ, կիւնահըլ եարալա:

ԻՄԱՆ ՎԷՆ ԱՄԷԼ

Ամէլիմիլ իլէ կէօյէ կիւմէյէ եօլ պուլամայըլ, փաղաթ Ալլահըն ինա-յէթի իլէ իսէլաու օլտուդտան սօնկրա ամէլ էթմէմիլ լաղըմ տըր: Միւթըր Մուալի, «Ալլահըն ինայէթի իլէ իսէլաու

օլմաշուլ տէյէն տաէմտէ պաշա-լարընը իսէլաու կէօթիւրմէյէ արղու օլմատըլընը կէօրտիւյիւմ հալաէ, օլ տաէմին թէվպէսի տալթէ տիր, վէ օ մաղուլէ պիր առէմ հալա կիւնահ-լարընտան իսէլաու օլմամըլ տըր տէմէյէ ճէսարէթ էտէրիւմ» տէմիլ տիր: Քրիտ-տաու էֆէնտիլիլ, «Փէտէրիւմ շիմալի-յէտէք իլլէյօր, պէն տալիլ իլլէյօ-րում» (Յալհ. Ե. 17) տէալ: Պիր ա-տէմ, Պէն Քրիտաուսա ինանըրմ տէ-յէպիլիլ, լաքին Քրիթիլիյանա լայըդ ամէլ վէ հարէքէթլէ իմանընը կէօ-թէրմէալիյ հալաէ, ծնուն իմանըլ եօլ-միւլ իման տըր, վէ նէ դատար թէղ կէօմիւլտէ օլ դատար էյի օլուր: Հէ-րարէթսիլ ալթէլ օլմատըլը միտիլի, ամէլիլ իման տալիլ օլմաղ օլաու-ղու աշիքեար տըր:

ԱՄԷՐԻԳԱՏԱՆ ԷՆ ԶԷՆԿԻՆ ԱՏԷՄ

Մր. Սգիւարդ իմանտէ Ամէրիգա-լը պիր թիւճճար եաղընլարաու Ամէ-րիգատա վէփաթ էթալի, Պու տաէմին վարիյէթի ծն եա ծնալթը միլիծն լիրա դատար քէչֆ օլունուր: Մր. Սգի-ւարդ 1803տէ Իրլանտաու տօղտու իտէ տէ, փէտէր վէ վալիտէսի դա-թէն Խաղօյիալը վէ տիրտար փրօթէս-թանթ իտիլէր: Մր. Սգիւարդ էյի թէրպիյէ օլուլ, եիրմի եաղընտա ի-քէն Ամէրիգատա սաքին օլմաղա կիլթալի Վալիտէյնիտէն 600 լիրա միրաու ալարըտան սօնկրա մէքըլըր աղչէ իլէ եիւն վէ փառաք մաթա-լարը սաթըն ալըպ, 1823տէ Նիւ Եօրք շէհրինտէ պիր տիւրքեան տէ-տը: Տիւրքեան քիւլիլիտի, Մր. Սգիւարդ տալիլ ծնուն տրա թարա-ֆընտա եաթըլ դալալարըտը: Պու ուփադ տիւրքեանը Ամէրիգատա պի-լէիլէր հալա վար: Մր. Սգիւարդ

ալաղըլիթայա միւթէալիլ պաղը դալտէլէր իւղրէ իլէ պաշալարալ, պիւթիւն էօմրիւնտէ օլ դալտէլէրի իճրա էյլէալի, վէ ծնարըն սայէսին-տէ օլ պէօյիւք սէրվէթէ մալիք օլ-տու: Միւթէվէֆիանըն դալտէլէրի շունլարաու իսարէթ տիր:

1. Միւթէրէլէրէն հէլ պիլիլ ալալ-հալը: Հիլ պիր իլտէ եալան սէօյ-լէմէքտէն պիր մէնփաաթ հասըլ օլ-մատըլընա Մր. Սգիւարդ էյիտէն դանմըլ օլուլ, քէնտի թէղկեհատար-լարընա սաթաղըլարը մալի միւլթէ-րիլէ եանըլ թարիֆ էթմէսինլէր տէ-յիլ էքիտէն թէնպիլ հտէր իտիլ Ի-չէ պաշալարընտան ալ վաղըթ սօնկ-րա պիր կիւն թէղկեհատարընը կէ-րէի կիպի թէքալիլ էթալի, չիւնքի մէրգուլ պիր դարըլա պաղաւ պաու-մայը խաա տըր վէ եալըլանըրա սօլ-մաղ տէյիլ դանարըլյօրումալ:

2. Հէր Էտէ պիլ Ֆիւրա սալալը: Մր. Սգիւարդ մալին ֆիաթընը էյի հիսապ էթալիքտէն սօնկրա, հաղգճա պիր քեար գօյուլ ֆիաթընը պէլիլ էտէր վէ ծնա կէօրէ սաթար ըտը. օլ ֆիաթլա մալ սաթըլըր մը եօլաու սաթըլըմալ մը դայա էթմէլ իտիլ:

3. Տալիս Էտէն Էտէն սալալը: Մր. Սգիւարդ պու դանունա տալիլ պիւթիւն էօմրիւնտէ թուլթաու, ան-ճաղ սօն սէնէլէրտէ պաղը քիմէլէ-րէ միւսաաաէ էտէր իտիլ:

1848 տէ Մր. Սգիւարդըն սէրմա-յէսի օլ դատար սաթալը քի, Նիւ Եօրք շէհրինիլ էն իթիսարըլ սօղաղ-լարընըն պիլիլտէ մէրմէր թաշար-տան տէօրթ դալթ ճէսիւմ պիր մա-ղաղա եալարըտը: 1862 տէ 550,000 լիրա սարֆ էալիլ եիլիլ օլ սօղաղ-տա ալթըլ դալթ պիր մաղաղա տա-հա եալարըտը: Պու մաղաղաաա

2,000 քիշի գուլանըները, մաղաղանքն սենեկի մեծարիֆի առ 200,000 լիրա տրու։ Պիր սենե մեղքերը իրի մաղաղալարն աղաղալիթառ 14,000, 000 լիրայա պալիզ օլտուռ։ 1864 տէ Մր. Սգիւարդըն սաֆի քեարը 800, 000 լիրա դատար օլտուռ։ Պալատէ մեղքերը մաղաղալարաւան պաղդա, միւսմալիէյն Ամէրիգատա իփէք, չուհա վէ իփլիք ֆապրիգալարը վար։ Ինկիլթերոնըն Կլասգով շէհրինաէ իչ էսվալը վէ չորապ իչին պիր ֆապրիգալար, վէ Մանէսթէր վէ Պէլֆօրթ վէ Փարիզ վէ Լիւն վէ Պէրլին շէհրինաէ վէ տահա պաղդա եհրէրաէ էվլէրի վար տըր։ Փարիզաէն Զինէաէք, վէ թիպէթաէն փէրուլաաէք կիտիպ մալ սալըն ալմաղա մալսուռա տաէմլէրի աէ վար տըր։ Մէրգուսուռն իչինաէ գուլանըլան տաէմլէրին սայըսը 8,000է պալիզ օլտուր։

Մր. Սգիւարդ ճէօմէրա օլտալ, գուլանալը տաէմլէրին խաթմալըլընաա պիլէ ծիլարըն մաալընը վէրիւր, վէ հէքիմ վէ իրաճ փարալարընը տախի քէնախի էօսէր իտի։ Էօլմէսինէ կազըն երմի սէնէաէն պէրու իչինաէ պուլունան տաէմլէրին հէր պիլինէ 200էր լիրա, ծն սէնէաէն պէրու օլ իչաէ տէվաճ էտէնլէրէ տախի 400 լիրա իհսան չըգարար։ Պուստան պիր գաչ սէնէ էվլէլ իրլանտանըն զըթլըզը էնաաընաա պէօյիւք պիր կէմի աօլու պուզապ իրլանաալա կէօնաէրաի։ Ամէրիգա մուհարէպէսի էնաաընաա Ամէրիգա տէվլէթինէ, ֆրանսանըն Ալմանիա իլէ օլան մուհարէպէսի էնաաընաա տախի ֆրանսալարա քիւլլի խանէ էթմիշ տիր։ Նիւ Եօրքտա 600 դատար իշնի գարըլարա մէսքեան օլաճագ դատար պէօյիւք պիր խան կափարըմը տըր։ Պու խանըն օտալարը էհվէն ֆիաթլա օլ գարըլարա քիրայա վէրիլիր։ Նիւ Եօրքտան պիր գաչ միլ ուզագատա, քիւլլիք պիր շէհր օլաճագ դատար էվլէր տախի կափարըմը տըր, վէ պուլունար տախի էնաաֆ վէ իշնի մագուլէլէրինէ իճարա վէրիլիրէր։ Մր. Սգիւարդ քէնաի հէմէհրիլէրին խայը իչին տահա չօգ էլլիլէրէր էթմէյէ նիլէթի վար իտի խաէ տէ, պաղդալար կիպի, նիլէթինի իճարա էթմէգաէն էճէլի իւսթէ կէլտի։ Միւթէվլէֆիա օլանա վարիլէթինի դարըսընա թէրք էթմիշ, պիր աէ մէքթուպ կազըպ պրագմը տըր։ Գարըսը մէրգուսուռն հէնուզ սաղ իքէն էթմէյէ նիլէթի օլան շէյլէրի էյի

պիլալիլինաէն, Մր. Սգիւարդ օլ մէքթուպաա նիլէթլէրինի թէմամէն իճարա էտիլմէսինի միւսմալիէյն դարըսընա թէնալիէ էտէր։

ՓԱՔ ՎԷ ՆԱՓԱՔ ԳՍՆ

ՊԵՍԼԵՅԻՃԻ ՎԷ ՂԱՅՐԻ ՊԵՍԼԵՅԻՃԻ
ԹԱՍՄԼԱՐ

Գան սու վէ թուզ (քօր վէ սօտա) վէ փօթաա վէ մաղնէղիա վէ քիրէճ վէ շէքէր վէ կաղ վէ տէմիր վէ քիւքիւրթ վէ ֆօսֆօր վէ կօս վէ պրօմ վէ պուլունար կիպի տահա պիր գաչ մատտէլէրաէն իսլաւէթ տիր։ Գան ինսանըն ճէսէտինաէ ճէվէլան էթմիլինաէ մէգքիւր մատտէլէրին պաղըսը քէմիքլէրէ, պաղըսը ազալէլէրէ, պաղըսը պէնէ, պաղըսը տախի սինիլէրէ թէվիլ օլունուր։ Մէքքիւր մատտէլէր գանտա մալիւմ էլ միգտար պուլունուպ հիչ նօգուսն օլմաղըզը, կախօտ էճնէպի մատտէլէրէ գարըսը պուլունմաղըզը հալտէ, գան փաք կախօտ խալիս սայըլըրէ էսքի հէքիմէր, գանը թէրքիպ էտէն մատտէլէրին միգտարը վէ գուլիլէթինի քէսրէթի ետէքլէրին նէվլինաէն օլտուզունա նաղարէն, թիւրլիւ թիւրլիւ թաաղար ետէք թէնալիէ էտէրէր խօի։ Պուշլաըն էֆքեարընա, գանը թէրքիպ էտէն մատտէլէրին քիմի պիր թաալմաա քիմի պաղդա պիր թաալմաա մէվճուտ պուլունուզունաա, պիր տաէմ սէպլէվաթըն վէ հայլանաթըն հէր թիւրլիւսինաէն ետէլի սիր քի գան մէգքիւր մատտէլէրին քեաֆֆէսինէ մալիք օլապիլիին։ Րիվայէթէ նաղարէն վազթիլլէ պիր ինիլիլ կէմիսինաէ թաալմաա թիւրլիւսինաէ օլտուզունաա եօճուլարտան չօղու էօլիւրէր իմիշ, ֆագաթ թաալմաա ճինալէրի արթըրըմը խաէ, էօլնէլէրին սայըսը էքսիլմէյէ պաղըսըլ։ Վագա պիր տաէմ պիր գաչ հաֆթա կախօտ պիր գաչ այ կալընըլ լահանա եէրաէ, կարալար չըգարըր, վէ օլ կարալարա չարէ էթմէյիլ թաալմաա ճինալին տէ թէպտիլ էթմէյիլ, մէգքիւր կարալարտան էօլիւր։ Քէզալիք պիր տաէմ սէպլէվաթը սիւտ կա ուն կախօտ էթ իլէ գարըսը փիլիլիլիլիլ սատէ եէյէճէք օլունուր, կախօտ էլմաաա վէ կալտան մատա պաղդա շէյ ետէյիլ, էօլիւր։ Հէքիմին պիրի պիր խաթմայա պիր գաչ հաֆթա կալընըլ շէքէր ետիլարիլինաէ, խաթմա չիպանլար չըգարըլ օլ չիպանլարըն զօրունաա էօլիւր։ Ծիմիլէքի հէքիմէր խաէ, «Կալընըլ սիւտ իլէ ինսան կաչայապիլիր, չիւնքի գան սիւտաէն օլուն, քիրա գանը թէրքիպ էտէն պալատէ մէգքիւր մատտէլէրին քեաֆֆէսի տէ սիւտաէ մէվճուտ տուր, նաղըլքի մատտէլէր

տախի կալընըլ սիւտ իլէ պէսլէնիլ կաչարար» տէմէքաէ տիրէր։ Քէզալիք պուլունարըն գալիլինաէ պիր տաէմ կալընըլ պուզապ, կանի էքմէք եէմէքլէ կաչայապիլիր, էլլէրիւր քի էքմէյէ թուզ գօտուն, պիր աղ տա քէպէք պէրապէր գարըլթըրըն, չիւնքի պուզապտա տախի թուզտան վէ սուտան մատա պալատէ մէգքիւր մատտէլէրին սայըլի հէվիլիլ տէ պուլունուր։ Էն էյիսի չիյ սիւտէ էքմէք տօղրալըլ եէմէք տիր։ Խաա էքմէք գալըլըլըլ վէրիւր, լաքին իրի իպիլալիլիլ վէ քէպէյինաէն սայըլմամըլ, պիր աղ տա թուզ գալըլըլըլ ունտան կալըլըլն էքմէք գալըլըլըլ վէրմէլ։ Պու սէպլէպտէն չիմտի էվրօլիաա վէ Ամէրիգատա ունու գալալ իպիլալիլիլ, քէպէյինի տախի չըգարմաղար։ Սիւտ վէ էքմէքաէն սօնիլա էթ տախի գան հօսուլէ կէթիլէն, կախօտ գանը թէրքիպ էտէն մատտէլէրի հալի էյի պիր թաալմաա էտէյիլ իթիպար օլունուր։ Էթ եէյէնլէր զիլաաէ սաղլամ օլուն։ Լաքին էթ սէպլէվաթ իլէ, խաաաա պուզապ կախօտ պուլիլուրա փիլիլիլիլիլ, տահա ֆալիլիլ օլուն։

Հէքիմէր պիր խաթմանըն գանընտա տէմիլին ինգըրաղ պուլունուզունու թաալիլ էթմիլիլիլ հալտէ ծնա տէմիլիլ մուլալէ վէրիլէր։ քիւքիւրթ կախօտ էօտ կախօտ սօտա կախօտ փօթաա կախօտ մաղնէղիա նաան մատտէլէրին նօգուսն պուլունուզունու թահիլիլ էթմիլիլիլ հալտէ տէ, խաթմայա պուլունաաաա իլիւլաաաընը հալիլ օլան իլաճլար ետիլիլիլիլ։ Պիլ աքա, խաթմանըն գանընտա ալգալիլ թէմիլլէ օլունան մատտէլէրին արթմըլ օլտուզունու թաալիլ էթմիլիլիլ հալտէ, պուլունարըն զըտաղ օլան իլաճլարտան, կանի հալիլ տէնիլին մատտէլէրաէն ետիլիլիլիլ, վէ պուլ վէճէլէ հալիլալիլ իլէ պիլիլէլիլ, ալգալիլին թէպիլիլիլ մալլ, ֆալլաընը տախի ճէսէտէն տէֆ էտէր։ Պուսուռն զըտաղ օլարաք, խաթմանըն գանընտա հալիլիլ արթմըլ օլտուզուն թէպլէյիլին էտէրաէ, հալիլին թէպիլիլիլիլ մալլ էթմէք իչին հէքիմէր ալգալիլլէ միւթէպիլիլ իլաճլար վէրիլիլիլ։ Հէքիմէր չօգ տէֆա խաթմանըն գանընտա պուլունան հալլ օլունաալ մատտէլէրիլ պիլիլէլիլ ծիլարը հալլ էտէն իլաճլար ետիլիլիլիլ։

Գանը թէրքիպ էտէն մատտէլէր, վիւճուտաա պիր միւտտէթ քէնաի իլըմիլիլիլ իճարա էյլալիլաէն սօնիլա, իլիլալըլ թէր իլէ պէրապէր ճէսէտին մէսալմաթընաա չըգարար, կախօտ սիլալիլ կա ինսանըն թէրսի իլէ պէրապիլիլ տիլարըլա թարա օլունուրար։ Իչլըլ թարա օլունան մատտէլէրին եէրինէ խաէ

փէյ տէր փէյ օլ մատտէլէրին թաղէսի վէ սաղլամը կէլըր, չէօյլէ քի հէքիմէրին գաղիմէնէ հէտի սէնէ զարֆընտա ինսանըն ճէսէտի պիւթիւն պիւթիւնէ թէսպիլ օլմուշ օլուր: Լաքին իլաճ տա վար տըր քի գանը թէրքիպ էտէն մատտէլէրին հիշ պիւթիմէն հալի տէյիլ տիւր, վէ պոլունար տիւրըյա րէտտ օլունմայըլ տախիմա իշէրտէ գալըրըյա, վէ էճնէպի ճիւմ մագամընտա ինսանը իրիւանորըրըյա: պաղըրըյա տա ճէսէտտէ պիւր ֆէստտա միւլճիպ օլունգտան սօնկրա տիւրըյա թարտ օլունըրըյա: Իլաճ տա վար քի, միւնասիպ սուրէթտէ իսթիմալ օլունտուղուն հալտէ գարար վէրմէյ սըջան օթու վէ ճիւլա վէ պաղըր վէ գուրլուն վէ բաթըր թաղ վէ զինգօ վէ կիւմիւշ մատտէլէրին տէն հալըրըյա իլաճար պու մագուլէտէն տիւր: Հէքիմէր գանը թէրքիպ էտէն մատտէլէրտէն զայրի մատտէլէրի հալի օլուն իլաճար խաթալարա վէրմէյլէր տէմէք իսթէմէմ: անճագ շունու տէմէք իսթէրիմ քի, հէքիմ գըմըր գանը թէրքիպ էտէն պիւր մատտէտէն միւլէքէպ օլան մուլէճնին գանը թէրքիպ էթմէյէն պիւր մատտէտէն իսլարէթ օլան տիկէր պիւր մուլէճնէ գատար միւլէսիւր օլունգուլուն հիսս էթալըրէրինտէ, գանը թէրքիպ էտէն մատտէլէրի հալի օլան մուլէճնէյի օպիւրինէ թէրճիւն էտէրէր:

Չօք տէֆա գանըն պօղուղըլունտան, հալսոտ պալատտէ մէքըլըր մէվատտան պիւրինին հալսոտ պիւր գալընըն վիւճուտտա թէրէքըլմ էթմէսինտէն, թէնին տէրիսինտէ թիւրլիւ հարալար փէյտա օլուր: Չօք տէֆա տախի ճաճիւ հէքիմէր ճիւլատան հալըլմը վէ թաթըլ սիւլիւմէն թէսպիլ օլունտան պիւր նէվ մուլէճնէ իլէ մէքըլըր հարալարը էյի էթմէյէն չալըլըրըյա իսէ տէ, պու թէրթիպ միւլըրը տիւր: Ճիւլա հարալար տիւրըլտիւր իսէ տէ, ճէսէտին սաղլէլէրին վէ քէմիւլէրէ սիւրայէթ էտիպ օնլարը տէլիւր տէլիւր էտէր վէ վիւճուտտ ֆիշա էտէր: Երիւթի սէնէ էվիլէ սայքի հէքիմէրին քէսֆիքիսի տէ մէքըլըր հարալարա պու միւլըրը իլաճ գուլլանըլըր իտի, վէ հալա ուսթա ամմա իսթիյար հէքիմէրտէն պաղըրըյա մէքըլըր թէրթիպ իւղըն կիտէրէր: Լաքին հէնի հէքիմէր հօտ տէնիլէն մատտէ իլէ նէպիւթտան միւլէթթէյ փոտօֆիլին նամ պիւր նէվիճատ մատտէյի իսթիմալ էթմէքտէ տիւրէր: վէ վագա պու մուլէճնէ մէքըլըր իլէթէր իշլուն էն էյի չարէ տիւր: Եօտ գանը թէմիւլէր վէ հարալարը սաղլալըր, փոտօֆիլին իսէ թէնիլէ գարա ճիւլէրի հարէքէթէ կէթիւրմէյէն հալսոտ գանտան սաֆրայը տէֆ էթմէյէն հարտըմ էտէր: Բէսթէնին հէքիմիւր քիթալընը օ-

գույանլար սաֆրայը տէֆ էթմէք իշլուն խաթալարա բաթըլը թաղընտան հալըլմը վէ թարթար էմէթիւքօ տէնիլէն թէրթիպի վէրիւրէր: Լաքին հէնի հէքիմէր բաթըլը թաղընըն գանը թէրքիպ էտէն մատտէլէրտէն օլունտըլը իշլուն, օնու մուլէճնէ գարըլթըրըյա վէրմէքլիլ միւլըրը սայարըր: Ենի հէքիմէր թարթար էմէթիւքօնուն հէրինէ նէպիւթտան հալըլմը իփէգագուանա թէմիլէ օլունտան մուլէճնէյի իսթիյար էտէրէր: Ենի հէքիմէր գուլամ իլաճընը խաթալարա փէք նատիւր վէրիւրէր: Պիւր տտէմտէ սաֆրայընըն զալէպէ էթիւրինի միւլէնէտէ էթտիւրէրինտէ, սաֆրայը գուլամ իլաճ իլէ տէֆ էտէճէք հէրտէ խաթալարա ամէլէլէ իլաճ վէրիւր, սաֆրայը աղալըտան սէօքտիւրիւրէր:

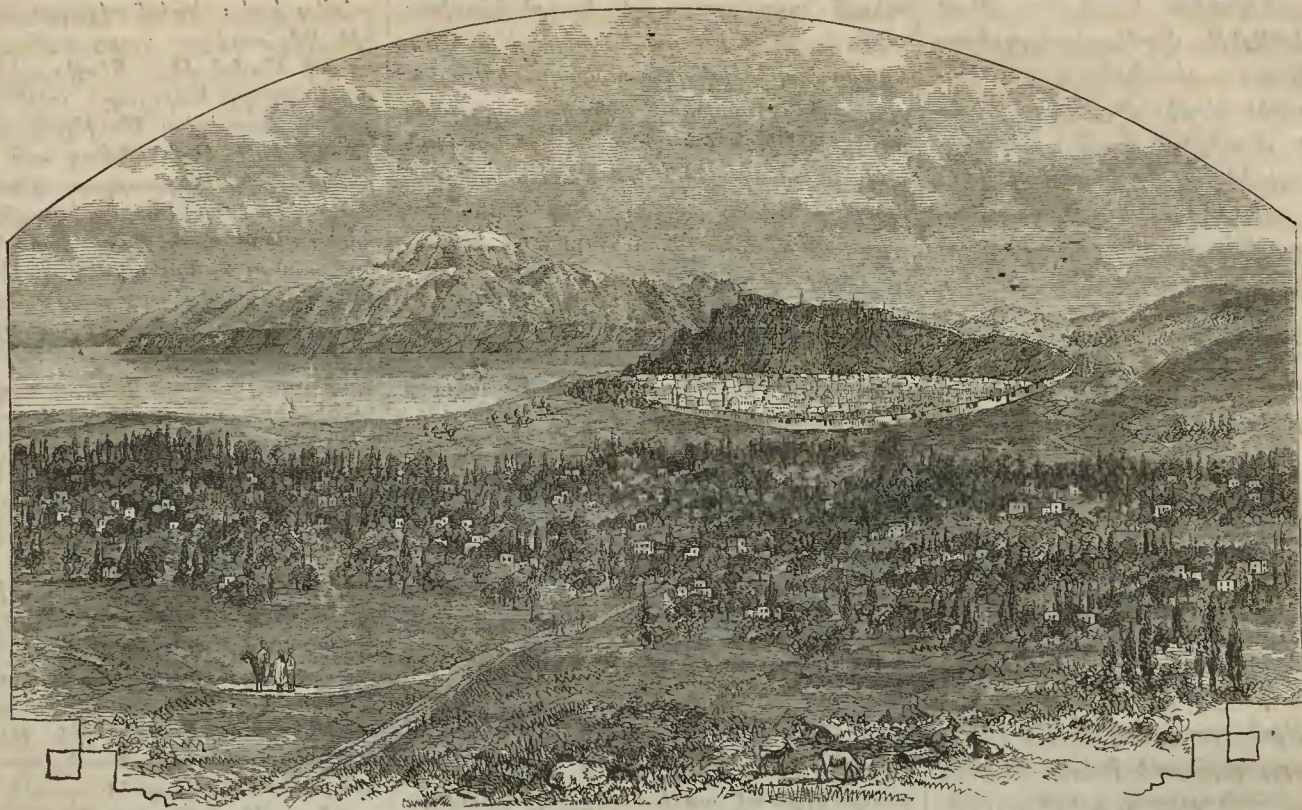
Ինսան հալսոտ թէմիւր օլան հէրտէ սաքին օլմալ վէ սըք սըք Եայգանմաղսա, գանը պօղուղըր, չիւնքի թէնին մէսամմաթլարը քիւրտէն թըքանըլ, չիւրիւք մատտէլէրին խաթիճէ թարտ օլունմայընա մանի օլուրըր: Բէգալիւր պիւր տտէմ չօք հէր, աղ օլուր, հարէքէթ էթմէյ, հալսոտ աղըրը սուրէթտէ ֆիւրիւրին հօրար վէ չօք գատալէթ էտէրտէ, գանը պօղուղըր: Տէրինին կիճիւմի տախի գան պօղուղըլուն աղալէթ տիւր, վէ տէր աղալ պու պօղուղըլուն սէպէպիլին աղալըլ չարէսինէ պաղմալը: Սէպէպի պուլունուլ չարէսինէ պաղըլըրսա, կիճիւմէք տէֆ օլուր: Ինսան պաղէն վիւճուտտա բաճաթըլըլ տուլար: Գուլուն տա սէպէպի էքսէրիյա գանըն ֆիստալ տըր: Սէպէպ տէֆ էտիւրիլ պիւրէ, բաճաթըլըլ տախի տէֆ օլուր: Վիճալըլ գան նէ գատար թէմիւր օլունտա, ֆիւրը տախի օլ գատար քէսքին օլուր:

Արթըլ վէ չիւրիւք մատտէլէր իլէ տուլուն օլան գան տամարըրտա ճէվէլան էթիւրի սըրատա, պէյնէ, կէօլէրէ, գուլըլըրա, ճիւլըլըրէ, տիւլըրէ, տէրիլէ վէ սալի աղալըրա վագ օլունտա, օլ մաճալըլին հիսս էտիւր սինիւրիւրի տղըրըլըր հալսոտ սըքըլըր, վէ աղըլըր հալալիւրէթ հատըլ օլուր: Գան թէմիւրէնտիլ թաղտիւրտէ, չօք տէֆա պաղ վէ կէօլ վէ տիւր վէ չէնէ աղըլըր տէֆ օլուր: Սայ քի հէր իլէթ գան պօղուղըլունտան գուլուն էտէր, պիւրտէն ալէյն խաթաթանըն թէք իֆագաթ պուլունտը իշլուն, էվիլէլա վէ թէքէլտէն գանը թէմիւրէյէն մուլէճնէլէր վէ թէրթիպլէր գուլանըլմալը: Հալատար հէրէլտէ կէպիլէն, թէնին թէմիւր թուլան, վէ էյեր գան պօղուղըլուն չօք էքմէքտէն նէլէթ էթմիւր իսէ, աղ վէ խաթիֆ չէյլէր էքմէքէ գանալ էտէն, սու իշլէն, հարէքէթ

էտէն վէ իգթիւր էթիւրի հալտէ չէրպէթալան տտէմին գանը թէմիւրէյէն: Եսքի հէքիմէր խաթալարա սու իշլէյի հաթաղ էտէրէր իտի, Ենի հէքիմէր իսէ սու իշլէյէ բուխաթ վէրիւրէր, հէմ սուլուն մուլէճնէ սայարըր: Թէր վագթընտա հալսոտ թէրթիւրէտէն սօնկրա ճէսէտին մէսամմաթլարը աղըլմը վէ պէյիւմիւր օլուր, իսթի օ սըրատա պիւր տտէմ սօղուղալըրտա, մէսամմաթլար սաղըլը օլունգլարընտան զիյատէ գալիտըր հալսոտ սօֆալըր, վէ ճէսէտին չիւրիւք մատտէլէրի իշլէրտէ գալըլ գանըն պօղուղմալ սէպէպ օլուր: Պու սէպէպտէն թէրթի օլան քէնտիլին իշլիւթմէքտէն սաղընմալը: Չիւրիւք մատտէլէր տէրինին մէսամմաթլարընտան չըգամաղըլըրը հալտէ, աղ ճիւլէրէ կիտիւր օրատա պաղլամ փէյտա էտէրէր, հալսոտ գալիտա կիտիւր պաղաղըրը կէթիւրիւրէր, պաղըրսաղարա կիթտիւրէրի հալտէ տէ իսիւլ վէրիւրէր:

Պիւր տէֆա գարնաղլարտան պիւրի, չարալ գանը հալսոտ ինսանըն գուլիլէթիւրի արթըրըր օլունտուլուն իսպաթ էթմէյէն չալըլըլ, սէօղլունիւ թաթալի էթմէք իշլուն, « Պաճաղըլմալ նօճուտ հագըրը աղըլը ըտմ: չարալ իշլիլմալէ գանըմ չօղալըլ, հաղըլտան տիւրըլ աղալըրը, չարալը քէսթիլիմ կիտի գան տախի քէսթիլի իտի, » տէտի: Չօղլար պու գարնաղ կիտի տիւրիւրիւրէր: Շարալըն պըրմըլըլընա պաղըլ, չարալ գան հալար գանն էտէրէր: Պու սէպէպտէն տիւր քի չօղլար չարալ գուլիլէթ վէրիճի տիւր, բագը իսէ գուլունտուլուն տուր տէյիւ իտտիա էտէրէր: հալ պու քի կէրէք չարալտա կէրէք բագըլտա թէքսիլ էտէն մատտէ իսթիւրթօ տէնիլէն մատտէ տիւր: Հէքիմէր վագա խաթալարա պաղէն չարալ իշլիւրիւրէր, Լաքին նիլէթէրի գանը չօղալթմագ տէյիլ, իլա թաճիւր էթմէք տիւր: Շարալա միւլթէլա օլանլար, օնուն լէպէթիւրտէն քէնտիլէրին մահրում էտէմէթիւրինտէն, « Գուլիլէթիմիւր չարալտան տըր » տէյիւ էյիւրիւրէր: Պիւլիւր քի չարալըն վէրտիլ գուլիլէթ մուլըլըլաթ պիւր գուլիլէթ տիւր չարալ իշլիւրէտէն պիւրաղ սօնկրա էվիլէրինտէն զիյատէ գալիտէթ կէլիւր: Ինսանըն գանը հալսոտ գուլիլէթի չարալ իշլէլէ տէյիլ, իլա սիւտ, էքմէք, էթմէ պաղաղ սէպէյիճի չէյլէր էքմէլէր տըրթար: Խաթալըլը օլունտան տտէմ ուղուն վագըլթ գուլիլէթ վէրիճի մուլէճնէ ալըրսա, պիւր ֆալտէ կէօրմէտիւրէն մատա գարար տախի կէօրիւր: պուլուն կիտի տէ չարալ տաղ տտէմէ գուլիլէթ վէրմէթիւրէն պաղաղ, գանա գալիտէթ վէ իւֆիւնէթ վէրիւր: Չօղլար վար տըր քի չարալ վէ բագը գուլլանըրըլ իսէ տէ, սաղլամ վէ գուլիլէթի կէօրիւրիւրէր: Եօլէ տամա, էյեր պու մագուլէ քիմէլէր իշլի գուլլանմըլ օլունտալար ըտը, պիւր գալթ տաճա սաղլամ վէ գալթ օլունտալարը: Գալթալ տաճա տաղլունտ, իշլի գուլլանալ տտէմէր սաղլամ վէ գուլիլէթի տէյիլ, անճագ սէմիւր ամմա գալիֆ օլունտալ:

Լ. ՄԵԼԻՔՅԱՆ ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ Վան, մարտ 20, 1876

ՎԱՆ ՎԷ ՎԱՆ ՏԵՆԻՋԻ

վէ օն սէքիզինճի տարւէրտէ իլլէթի մէղաւրէ Ասիաի սուղրտ վէ Աֆրի-
զադըլըլարընստան կէլէն կէմիլէրմա-
րիֆէթիլլէ Պրանստ իլէ իթալիայա
կիրտի: Նիհայէթ 1816տա Նափօլի-
տէ զուհուր էթտի: Էվրօփա միլլէթ-
լէրինն հալի իսլաճ օլտուդտան
սօնկրա պու իլլէթ նապէտիտ օլ-
տու, վէ չիմտի իպթիտա զուհուր
էթտիլի Պէյն ԵՒ Նէհրէյն վէ Արա-
պիլթան վէ Աֆրիկա վէ Հինաիթման
տիյարըլընն պաղը մահալլէրինտէն
պաղա եհրտէ կէօրիւնմէմէրտէ տիր:

ՎԱՆ ՎԷ ՎԱՆ ՏԵՆԻՋԻ

Վան շէհրինն նէ վաղըթ հափըլըլը
մալիւմ տէյիլ: Պիր ըրիպէթէ նաղարէն
պու շէհրի Շամիրամ հափըլըլ տըր,
Էրմէ-
նիլէր տաիս Էսքի վաղըթտա Վան շէ-
րինն Շամիրամսկերտ իսմինի վերիլըր
Է: Սէյլէնտիլինն նաղարէն, Վան ճիւ-
լընտա պուլընտան չիլի շէքիլի հաղըլը-
տա Շամիրամին իսմի զիքր օլտուր իսմի:
Փաղաթ օլէնիս օլտուր մալիւմթըմ հօգ,
չիւնքի մէղքիս հաղըլըլըն այնը ալընըս
Էվրօփայա կէօնտէրիլմիլ իսէ տէ, օնլարըն
թէքիւմսինի հէնուզ կէօրմիլլիս:

Թէվարիտտէ Շամիրամ իսմինտէ իքի
մէլիքէ զիքր օլտուր, պիրի իրադ տէվլէ-
թիլինն միւլտսիս օլտուր Նիսոս նամ միլի-
քին զէվէսի վէ խալէֆի իստ: Վանը հա-
փան պու Շամիրամ տըր տէնիս Էվալիտէ
պէյլէ պիր մէլիքէ ֆիւլադիլդա զուհուր

էթմիլ մի, հօփտա սըրֆ մասալ մը տըր,
պու մէսէլէնին հալլինի ալիսիքի պրաղը-
լըլ, Փաղաթ Եյէր Վան շէհրի ֆիլ հա-
ղիգա Շամիրամին վաղթընտա հափըլըլ
Էտէ, Իսթանպուլտան իքի դաթ Էսքի, հա-
նի 5,000 սէնէ Էվիլ Էսթըլմըլ օլմասը
լաղըմ կէլիլ: Պէյլէ Էսքի պիր շէհրին տի-
լի օլտայըմ, օրտոտ ճէնք վէ հիւքմ էթ-
միլ օլտն նիլէ միլլէթըր իսկէրինն նէ ա-
ճաիս հալափիսըր վերիլ իստ:

Ասըլ շէհրին հանընտա, զէմինտէն 400
այաղ պէլքի տաճա զիյառէ Էիւքսէք, վէ
շարդտան զարադա տօղրու 15 տաղիլէ
սիւրէն Էէքիարէ դայատտան իսկարէթ պիր
թէվիլ վար: Իշաու թէվիլինն ճէնուզ թա-
րաֆը տիք, վէ սայքի հարըլընտաք չի-
վի շէքիլի հաղըլըլըլ դափանմըլ տըր:
Սէյլէնտիլինն նաղարէն Պրանսըլըն պի-
րի խայը սէնէլըր Էվիլ քէնտիլի սէիլտ-
լէ պու թէվիլտէն աշաղը տաղըլըլ, միլ-
քիս հաղըլըլըն քէաֆիլէսինն այնընը
ալմըլ: Մէղքիս Էէքիարէ դայատտան օ-
լտն թէվիլինն իշինտէ պիր դաշ Էիւզ,
պէլքի տէ պիր դաշ պին սէնէ Էվիլ թօի-
րադ օլմուլ տալմիլը մարիֆէթիլլէ օլու-
մուլ վասի օտալար վար:

Վան շէհրի իշաու դայատտան իսկարէթ
օլտն թէվիլինն ճէնուզ թարաֆընտա օլ-
տուլընտան, կիւնէլ պիլթին հաղ իշին-
տէ տիր: Էվիլ Էյն շէհրին իքի դալէսի վար
ըտը: Իշ դալէսին տէնիլ թարաֆընտա
օլտն զըմըլ հալա տուրուր, վէ հօղարը-
սը աշըղ րէնք թաղարտան հէմ փէք դա-

վի իսէ տէ, Տիարպէլըր դալէսի դատար
միւթէպէր տէյիլ տիր:

Շէհրին դալէսին տաիլիլնտէ օլտն զըս-
մընըն շարդ վէ ճէնուզ շարդ թարաֆըն-
տա շէհրին դափուտուտան պիր սաաթ
դատար ուղաղառէք կիւնէ վասի պաղ-
լար վէ պաղչէլըր վար: Էյնալինն հէման
պէշ փայընտան տէօրտիւ շէհրին իշաու
սօղաղարը թէվիլ վէ կէնիլ, Էթրաֆըն-
տա սըրա իլէ աղաճար տիքիլմիլ, վէ
տիւմտիւզ տրապա Էօլու օլտն վէ պաղչէ
հալսօտ պաղ թէվիլլէ օլտնտան զըմըն-
տա սաքին օլուր:

Վանըն 55,000 դատար Էյնալիլնտէն
սայքի 20,000ի Էրմէնի տիր: Թիւրքիանըն
Ասիա զըթտալընտա պու դատար Էրմէնի
սէքիլէսի օլտն պիր շէհր տաճա պէլքի
հօգ տուր:

Էրմէնիլէրին Վանտա օլտն վէ զըլ չօ-
ճուղար իշին խայը մէթիլլէրի վար,
չայիլտիլլէրին սայքըր տաիլ 2,000ի թէճա-
վուզ Էտէր: Պու մէթիլլէրին չօգ ֆալ-
տէսի վար, վէ զանըմճա Թիւրքիանըն
շարդ թարաֆընտա Վան կիւլի պիր շէհր
տաճա հօգ տուր քի, մէթիլլէրինտէ
պու դատար չօճուզ օլտմադ հաղմադ
թաճալ Էտէր: Պու ճիւմէ իլէ Վանտա
տաիլի մէթիլլէր լայըլըլ տէյիլ տիր,
չիւնքի պիր խօճա էն աղը պիրպիլլէրին-
տէն ֆարըլ տէրիլ ճէլիլտէ պուլընտան
100 չօճուզ տէրս վէրմէյէ մէճուր տուր:
Պուտտն դաթիլ նաղար, կէօրիւնիւր քի
Վանըլըլըլ տաիլ պաղա Էրմէնիլէր կիւլի

գրաբար էրմենիճէնին սարժընա ֆէվզ էլ ատէ էհէմմիյէթ վերմէք եանլընտա տըրլար: Գրաբար լիսանընդ վադա էօյ-րէթմէլի, Լաքին կէօրիւնիւէ նաղարէն է-յէր գրաբար լիսանընդ սարժը թէրաղի-նին պիր կէօղիւնէ, սաիր իւլում վէ ֆիւ-նուն տալիս օպիր կէօղիւնէ գօնա, ումու-մուն էֆքեարընճա եալընդ գրաբար լի-սանը տիկէլըրիւնտէն աղըր կէլէճէք: Պու իսէ տօղրու տէյիլ տիր, չիւնքի լիսան թահսիլի իլէ թալմ ու թէրալիյէնին ան-ճադ պիր գըսմընա մուլաֆֆադ օլունուր, թէքիլ թէրալիյէնին իսէ իքի գըսմը վար. պիրի գիւնի իլէք վէ քէսքին էթմէք, վէ պու լիսան թահսիլի իլէ օլուր. տիկէրի իսէ ինսանըն էօմրիւնտէ ֆաիտէլի օլու-ճադ էնլալի մալիւմաթլէ ֆիքքի թէճէլիլ էթմէք տիր, վէ պու եալընդ լիսան պիւ-մէքլէ թահսիլ օլունումա:

Վանտա 11 քիլիսէ, վէ իշթալիյիլիլէ կէօրէ 28 վախաղ վար. Պունլարըն էք-սէրիսի պիւթիւն գուվիլթլէրի իլէ ինճի-լին իշինէ գարըն կէլմէքտէ իսէլէր տէ, Ալ-լահա փէշէքէ սունայօրուլ էֆքեարըն իլէ եանլընտադ օլունու եալիւյօրլար տէյիլ ի-նանընդ, Վան չէհրի հադգընտա պու գատարը քիֆայէթ էտէր:

Շէհրին գուրպիւնտէ օլան տէնիլ գայէթ կիւզէլ վէ վասի տիր, տէրեանըն սաթէն-տան տալիս 5,000 այադ գատար եիւքսէք օլունուլունտան ճօղրաֆիա հիսապը իւզ-րէ արդը Իզմիր շէհրինին արդը իլէ հէ-ման պիր իսէ տէ, իզլիմի պիր տէյիլ, եանի սօղըղու գլյատէ տիր: Տէնիլ տաղարտան իհաթա օլունումուլ տուր: Պու տաղարըն էն եիւքսէյիլ չէմալա տօղրու եօգարքի թասալիլին արգա թարաֆընտա կէօրիւլէն Սիփան տաղը տըր: Սիփան տաղը Արարատտան սօնիրա պու ճիվար-տա պուլունտան տաղարըն էն եիւքսէյիլ տիր: Թիւրքիանըն Ասիա գըթաւընտա Գայսէրիյէյէ եադըն օլան էրճիյաս տա-ղընտան մատա, պէլքի Արարատ իլէ Սի-փան տաղարընտան եիւքսէք տաղ եօգ տուր: Արարատ տաղը Թիւրքիա իլէ Բու-սիա սինօրու իւթիւնտէ պուլունտուլուն-տան, Թիւրքիայա միւթէալիլի օլունուլու վէք մալիւմ տէյիլ տիր:

Ասըլ Վան տէնիլի թուլէն 50 վէ ար-զէն 28 միլ իսէ տէ, 20 միլ պօղունտա պիր քէօրֆէյիլ օլունուլունտան, պուլուն-լա պէրապէր տէնիլ թուլէն 70 միլ եա-լիստ 25 սաաթլըք եօլ տուր: Բահլան աթ իլէ պէն 65 սաաթտա տէնիլին էթ-րաֆընդ կէպտիւմ:

Վան վէ Ուրմիա վէ Շասալ տէնիլիլէրի վադթիլիլ պիրալիլըրինէ պիթիլէք ճէսիւմ պիր իշ տէնիլ իտիլէր տէյիլ պաղը քիւմ սէլէր իտիւա էթմէքտէ տիրէր: Լաքին

պէօյլէ օլունուլու աղլէ եաղըն կէօրիւն-մէք, Պադաթ չու սահիւ տիր քի գէմանըն էվալիտէ պու ճիվարարտա արաղիճէ պէօ-յիւք թէպէտտիւլաթ վուղու պուլումուլ տուր: Սիփան տաղը վէ եաղընտա օլան սաիր տաղար վադթիլիլ եանար տաղար օլունուլունտան, քիւրքիլ արգ եարաաղը-տըգտան սօնիրա իզլու տէնիլիլ տէհէթ-լի գէլլէլէլիւտէն հուսուլէ կէլիլ օլում-սը իհթիւմալտէն պաիտ տէյիլ տիր: Վան տէնիլիլին գէմինիւտէն աղ ալչադ օլան Մուլ օվաթը մէքքիւր տէնիլիլ տէնճադ 5 եա 4 սաաթլըք եօլ ուղադ տըր, էֆ-րաթ նէհրի իսէ մէքքիւր օվաթտան կէչէր-քէպիլք Տիղրիս նէհրինին մէնպալարըն-տան պիրի մէքքիւր տէնիլիլ տէնճադ 1 1/2 սաաթ ուղադ օլումալ, օնտան տալիս անճադ պիր գաչ այադ եիւքսէք տիր: Պու հալլէրէ նաղարէն պէնճէ պալատէ մէքքիւր իւչ տէնիլիլիլ վադթիլիլ պիր տէնիլ իտիլի գըյաաղընտան իսէ, Վան տէ-նիլիլէ թօփլանտան սուլար էֆրաթ եա Տիղրիս ըրմաղընա աղար իտի գըյաաղ տահա գիյատէ աղլէ եաղըն կէօրիւնիւր:

Վան ճիվարընտա պու մագուլէ արաղիճէ թէպէտտիւլաթ վադի օլունուլու չունտան տալիս գըյաս օլունումալիլ քի, Եգեմ պաղչէսի հադգընտա Բիթապը շէրիֆին թարիֆինէ միւնասիլ պիր մահալ հալը հաղըրտէ պու ճիվարարտա միւնալէտէ օլունումալ, Եգեմ տէնիլիլ տիյար էֆրաթ վէ Տիղրիս ըրմաղըն մէնպալարընա եաղըն իտի տէյիլ գանըն գալիլ տիր: Պէօյլէ օլունուլու հալտէ Եգեմ Վանտան փէք ուղադ օլումուլ օլումալ, Հաթթա Եգեմ սալլ Վան տէնիլիլին եէրինտէ իտի տէր-սէք, Եգեմ հադգընտա օլան պունճա այ-գըրըն էֆքեարարտան գլյատէ այգըրը օլումալ տէյիլ գանն էտէրիւմ, Նասըլքի Մուլէսին մէգարը մուգատտէս պիր մա-հալ սայըլմաղըն տէյիլ նապէտիտ գըլըն-տը, վէ թասալիլին եալըն թափմաղըն-լար տէյիլ ինճիլլէրտէ Բըրիստոսուն էն-տամը վէ քիսիլթիլ հադգընտա պիր շէյ եաղըլմաղըն իսէ, քէպիլք նասըլ քի Ե-րուսաղէմ խարապ օլունուլ վէ մուգատտէս մահալլէր 500 սէնէ գատար ունուտու-լուլ թանըլմաղ օլունուլար, չէօյլէ քի հա-լա Հադթիլի իսանըն մէվլուտու վէ մէ-ղարընըն եէրէրի տիր տէյիլ գանն օլու-նուլ մուգատտէս տատ օլունան մահալ-լէրին սալլ մէվլուտ վէ մէղար եէրէրի օլունուլու էրպապը վուղուլ թարաֆըն-տան գաթիլին ըլտո օլունումուլ տուր, պէօյ-լէ տալիս պաթլը իթիգատարա վէսիլէ օլումաղըն տէյիլ Հադգ թէպալ Եգեմ տի-յարընըն նապէտիտ օլումաղըն միւնասիլ կէօրիւ տէյիլ պիլիլիլ, Եգեմ տիյարընը եէրին տիլիլին գարգ էտիլ, պաղչէյիլ տա-լի տէնիլիլ էօրթմէքտէն պաչգա թարգ իլէ տէ պիւթիւն պիւթիւնէ նապէտիտ է-

տէմէզ իտի: Եգեմ տիյարընըն վէ պաղչէ-նին ֆիլլէպիլիլ գարգ օլումուլ օլունուլու տալիս Մուլէսին, «Պէօյլէք էնիլինն հէ փ իունարարըն եարըլտը» տէմէսինտէն գը-յաս օլունումալիլ Մուլթաղ պէօյլէ օլունու տէմէք իսթէմէմ, անճադ պու էֆքեարըն տալիս սաիր էֆքեարար գատար իհթի-մալի վար, վէ Եգեմ տիյարընըն մահալի հադգընտա օլան միւնալահալէրտէն ֆա-լտէ հասըլ օլումալ տէմէք իսթէրիւմ, Ալ-լահըն կիլլէմէյէ միւրատ էթտիլին ին-սան աղլը գահիլէ չըգարամալ:

Վան տէնիլիլին սուլու Ուրմիա տէնի-լիլին սուլունտան ֆարգըլ տըր: Ուրմիա տէնիլիլին սուլարընտա հալլ օլունումալ քիւլիլ տալի թուլ պուլունուլ, չէօյլէ քի սու պուլունուլ թահիլ օլունումուլունտա թուլ մէյտանա չըգար: Սուլարընըն սըք-լէթի գաթիլիլ (պէսալարընըն սըքլէթին) պահըլ Լուլ սուլարընըն սըքլէթին տէն գլյատէ օլան իքի իշ տէնիլիլիլ պի-րի Ուրմիա տէնիլիլ տիր տէյիլ վադթիլիլ խօճալարընըն պիրիւտէն իշթմիլիւմ, Տէվ-լէթ թուլա աղըր վէրիլ գօմուլ օլունու գունտան, թուլ պուլարայա եաղըն օլան Աճէմ սինօրուլուն էօթէ թարաֆընտա պուլարտա օլունումուլունտան տահա ուճուլ տուր. պու սէպէպտէն պաղչէն թուլ գա-չըրմադ վադի օլումալ, Պունտան 2 եա 5 սէնէ աղտէմ պիր գաչ Բիւրտ թուլ գա-չըրմադտա օլումալ, գաթիլիլ նէֆէրէրին-տէն պիրի պունլարա մանի օլումալ իսթէ-տիլինտէ, Բիւրպէր գաթիլիլ վուլումալ էօլտիւրտիլէր, Լաքին Վան տէնիլիլին սուլու տալի թուլուն մատա սօտանըն տիկէր պիր թէրթիլիլ օլան վէ կիւվէրիլ-լէ թէմիլիլ օլունան մատտէյիլ տալիս հա-վի տիր: Պու տէնիլիլին սուլունտան ֆէվզ էլ ատէ թէմիլիլիլ խասալիլիլ օլունու-լունտան, օնտա եայգանտան տալիս սա-պօնա միւնալ օլումալ, Վան էհալիսի պու տէնիլիլին սուլունտա պուլունուլ թահիլ էթ-մէքլէ կիւվէրիլիլ թէմիլիլ էյլէտիլիլ պիր մատտէ չըգարըլար իսէ տէ, պու մատտէյէ կիւվէրիլիլ իսմինի վրմէք տօղ-րու տէյիլ տիր, չիւնքի կիւվէրիլիլ պա-րուլու թէրթիլիլ էտէն էն պաչլը մատտէ տիր, վէ Վանլարըն կիւվէրիլիլ թէմիլ-յէ էյլէտիլիլ մատտէտէն չօգ ֆարգըլ տըր: Վան տէնիլիլին սուլունտան իխրաճ օ-լունտան մէքքիւր մատտէ տապօն եէրինէ վէ սապօն եալիւմալ տալիս գուլանըլը: Վան տէնիլիլինտէ պալըք թէօրթմէք, անճադ իլը պահար մէվլիլիլ տէնիլիլ տէնիլիլ ուլադ ուլադ ըրմաղըն իլէ պէ-րապէր պիր գաչ հաթթա քիւլլիլիլ պալըք տէօքիւմ էտէր: Պու պալըլար ուլադ իսէլէր տէ լէգլէթիլ տիրէր, փէք տէ ուճուլ օլունումուլունտան պաղչէն իքիլ պիր վարայա սաթլըլը:

Վան տէնիլիլին սուլու խայլը սէնէլի-տէն պէրու տիւլիլէ արթմաղտա օլունու-լունտան, եաղընտա պուլունտան քէօյլէր-տէն պիր գաչընը սու պապտը, Բիւլլիլիլ նաղարէն պալթիլիլ տէնիլիլին պիր թարա-ֆընտա ուղուն պիր քէօրիլ վարըլը: Վէ շիմոի սուլուն ալթընտա պուլունումալ, ֆարգաթ պէն կէօրմէտիւմ: Սօն իքի սէնէ զարֆընտա սու պիր աղ չէքիլմէյէ եիւլ թուլումուլ տուր:

Վան

Հ. Ս. Պ.

ՓՕԼԻԹԻԳԱ ՀԱՎԱՏԻՍԻ

Բուսի մայիս 23, վե Ալաֆր. յունիս 6, 1876

ՃԻՎԻԿԱՅԻ ՀԻՒՄԱՅԻՆ

Մեմալիքի պէջիւրը թէ՛նքէտէն գուրթարմագ իշխան իթթիլաղը լաղըմ կէլէն թէտապիրի հաքիմանէ վէ թէշէպպիւսաթը ածիլէ սէմէրաթըն-տան օլարագ, վիւքէլաի տէվլէթ հաղրաթը մէմալիքին օնլար իւղէրի-նէ վաղ էթալի վէղաիֆի մուգաու-տէնէնին իճրաթը խուսուսուսնաա իթ-թիֆագէ տէրէք, շէյիւլիւլալամ հաղ-րէթլէրինտէն վէրիլէն ֆէթվա հիւք-միւնճէ Սուլթան Ապաիւլ Աղիզ հաղ-րէթլէրինին խալինէ դարաթ վէրաթ-լէր: Պու գարաթ վիւքէլաուան չօղ-լարը վէ տաքիրի պահրիլէ իլէ պէր-րիլէ երքնանը թարաֆընտան վէրիլ-միլ օլուպ, մայիս 29տա գուհուր է-տէն պաղը հալլէր սէպէպլինտէն պիր-ան էվլէլ իճրա օլունաու: Փան-կալթիտէ քեաին մէքթէպի հար-պիլէ նաղըրը Սիւլէյման վաշա հաղ-րէթլէրի պու էսրարա աշնա օլարագ, փաղար էրթէսի կէճէ մէքթէպի հարպիլէ շայիրաուանըն քեաֆիէ-սինէ սիւսհ վէրիպ, օնլարը հաղըր-լամըլ խաի Տօլմապաղչէ սէրայընըն իւղէրինտէքի գըշլալարաապուլունան ասաքիր տալի հաղըրլանմըլ խալլէր: Պունլարըն քեաֆիէսի տօղրու Տօլմա-պաղչէ իւղէրինէ երկրիւլապ, կէճէ-նին սաաթ սէրիլ ըտտալէրինտէ սէրաի հիւմայունու գարաուան մու-հասէրէ էթալլէր: Պու սըրաուա գըրհըլ սէֆինէլէրաէն պիր թաղըմ սանաալարա սիւսհը թաիֆէլէր էն-տիրիլէրէք, սէրայըն տէնիլ թարա-ֆը տալի գուշաուըրը: Մէքթէ-պի հարպիլէ շայիրաուանը իսէ սէրա-յըն գափուլարընը մուհաֆաղա էթ-տիլէր: Ատաքիրին քեաֆիէսի տա-րի չուրաի աքէրիլէ րէիսի Բէտիֆ փաշանըն թալթը գօմանաաւնաա խաի կէճէ գարանլըղ վէ ֆուրթմուս-լը խա վէ պու թէտապիր սիւքիւնէթ ու սիւրաթը թամմէ իլէ իճրա օլուն-տու: Հէք քէս տալի իշին նէթիճէ-սինէ միւնթաղըր խաի: Պու սըրաուա սէրաուքէր փաշա, Մուրաա էֆէնաի հաղրէթլէրինին տալիլէի մախուսէ-սինէ կիտէրէք, արապա իլէ միւշարի-լէյհ հաղրէթլէրինի Տօլմապաղչէ իս-քէլէսինէ կէթիրաի իրիսի տէ օրաուան գաղըգ իլէ Սիւրէճի իսքէլէսինէ չըգ-աղըր, Սիւրէճի իսքէլէսինտէն տա-լի պիր արապա իլէ սէրաուքէր գա-փուսուսա կիթալլէր: Սաարաղամ

հաղրէթլէրի, շէյիւլիւլալամ հաղ-րէթլէրի վէ տիւմանը հիւմայունուս քեաֆիէի աղաթը, իւլէմաուան վէ Պաղը ալինին Գրիսթիլան մէմալը-րընտան պաղըլարը տալի օրաուա պէքլէմէքաէ խալլէր: Սուլթան Ապա-իւլ Աղիզ հաղրէթլէրինին խալի ի-լէ Սուլթան Մուրաա խամիս հաղ-րէթլէրինին ճիւլիւսի հէման իճրա օլունուպ, Մէքէքէ շէրիֆի վէ իւլէ-մաուան պաղըլարը եէնի փաաիշահըն սաաաէթ վէ մուլաֆիաղիլէթի ի-շիւն տուա էթալլէր: Սէրաուքէր գա-փուսուսա հաղըր պուլունանլարըն քեաֆիէսի պիաթ էթալլէրաէն սօնի-լա եանկըն գուլէլէրինտէ վէ տօ-նանմաի հիւմայունաա սանճաղըր շէքիլալլէր, պիւ ճիւլմէ սիւքիւնի հիւմայունաա վէ թօփ պուլունան հէք մէվլիսէն թօփլար տլըլար, միւնաալլէր փաթիթաթը իլէ ճիւլիւսի հիւմայուն էհալլէր իլան օլունաու, վէ հէք եէրաէ խալլէ պու թէպէտ-աիւլի աղիմի պէջիւրը մէսէրէթլէ գապուլ էյլէտի: Սուլթան Մուրաա հաղրէթլէրինին իւր իշի մաթիւլ Սուլ-թանա Տօլմապաղչէ սէրայընը թէքը իլէ, թօփ գափու քէօշըլունէ նաղըլ մէքէն էթալին տէյիւ էմի կէօնտէր-մէսի օլունա: Պու էմի Բէտիֆ փաշա տարիւսաաաաէթ աղաթը մարիֆէթի իլէ մաթիւլ Սուլթան Ապաիւլ Աղիզ հաղրէթլէրինէ թէպիլ էյլէտի: Մէ-րաի հիւմայուն հէք թարաֆաան մու-հասէրէյէ ալընմըլ օլունաւանտան, Սուլթանը սաաղը գաաաէրէ գարըլ պաշ էյլմէքաէն վէ Սուլթան Մուրա-ալըն էմիլինէ իթաաթ էթմէքաէն զայ-րի պիր եօլ օլունաղընը կէօրիւպ, պէշ շիֆիթ պիր գայըգ իլէ Տօլմա-պաղչէտէն թօփգափու սէրայընա կէշալի, Վալիտէսի վէ հարէմի վէ էվ-լաաթ այրը գայըղար իլէ կիթալլէր: Ապաիւլ Աղիզ էֆէնաի հաղրէթլէրի Տօլմապաղչէ սէրայընը թէքը էթալլէր-տէն սօնիլա, Սուլթան Մուրաա խամիս հաղրէթլէրի սէրաուքէր գա-փուսուսա պիր արապա ըաքի-պէն սէրայը հիւմայունու թէշրիֆ պուլաւաուլար: Գրիսթիլան միւ-լէթլէրին փաթիլլէրի, եհիւսալլէ-րին խալաաթ, իւլէմա վէ սօֆթալար, վէ հէք միլլէթաէն տաէիլէր ճիւլիւ-սի հիւմայունու թէպիլէր իշին սէ-լապա կիթալլէր:

Կէշէն այ գարիլընաա մէմալիքի մահրուսէնին հալի էվրօփանըն նա-ղարը աիգգաթընը ճէլալ վէ պիլթիւն թէպաաի Օսմանիլէնին գալպէրինի

թահրիք էյլէմիլ տիր: Մայիս այը Սէ-լանիք վաղաաի միւլէլլէմէսինտէն տօ-լալը քէտէրլի պիր սուրէթաէ պաշա-լըպ, շէվէթլու Սուլթան Մուրաա խամիս հաղրէթլէրինին ճիւլիւսի հիւմայունաա իլէ սիւրաթ ու շաղ-լըգաա խիթամ պուլաու:

Էհալինին սէվինճի օլ գաաաթ պէօ-յիւք, վէ Սուլթան Մուրաա հաղրէթ-լէրինին ճիւլիւսիլի սէպէպիլ իլէ հէք քէսին թէլաշ ու իլթիրապաան գուր-թուլմաթը օլ գաաաթ մէմալին զայրի պիր սուրէթաէ օլմաշ տուր քի, մէ-մալիքին հալա իլթիրապաա օլուն-դունու, Սուլթան Մուրաա հաղրէթ-լէրինին տալի հալա միւշքիլաթաան աղաա օլմաաղընը օլունալարըմը-ղըն խաթըրնա կէթիլմէք պէլլէր իղ-թիլա էտէր: Մայիս 30, սալը կիւ-նիւնտէն պէրու, իսլամ եախուս Գրիս-թիլան իրի քիշի եօլաա պիրպիլլէ-րինէ ըաթթ կէլաիլլէրինտէ, թէ-պէտալի աղիմ իւղէրինէ գօնու-չուպ, եէքաիլէրինի թէպիլէք էտէր-լէր: Պունտան սանաշըլըր քի էհալի-նին Զաթը հաղրէթի շահանէ իւղէ-րինէ հիւսնի թէվէճճիւհի վէ մու-հապպէթի սամիմէսի վար: Փաղաթ պիլթիւն էհալի, «ճէնապը Հաղ-գ փաաիշահըմըլ էֆէնաիլի կէլէճէք վաղըլթըրըն քեաֆիէի քէտէր վէ միւշքիլաթընտան մաաուէ էյլէյիպ, թէվիլթաթը իլահիլէսինի տալիս իհսան պուլաւաու» տէյիւ տուա տալի էթմէլի տիրէր:

Զաթը հաղրէթի շահանէ միւշքի-լաթաան արի վէ աղաա տէյիլ տիր տէտիք: Սուլթանը սաաղըգ պու միւշ-քիլաթը մէյաաանաա գալարաաապ եէրաէ տահա զիյաաէ արթըրաղը իշին էհալի թարաֆընտան շալըշան վիւքէլա Սուլթան Մուրաա խամիս հաղրէթլէրինի թաթիթը Օսմանիլէ տալլէթ էյլէտիլէր:

Պու միւշքիլաթ խաֆիֆ շէյլէր տէ-յիլ տիրէր: Պու սօն սէնէլլէրտէ մէ-մալիքին սէրլէթի պաղըլարըն արղուի նէֆաանիսի իլէ սէրայըր ինշաթնա սարֆ օլունուպ, հիւքիւմէթին իհ-թիլաաթընըն թէպիլլէսի իշին պօրճ պօրճ իւղէրինէ թէրաքիւմ էյլէ-տի: Շէօյլէ քի պաղըլարը իսթիհ-ղա իլէ, «Թիւրքիա քէնաի մահաու-լաթընա պիր նիւմանէ օլմաղ իւղրէ ֆիլաաէլֆիա սէրկիի ումալիսինէ պօրճ եախուս սէրայ մը կէօնտէրէ-ճէք» տէմէլլէր: Պու սօն վաղըլթըր-աա մէմալիքի մահրուսէտէ պուլա-նան ֆաղիլլէր էն զիյաաէ ֆաղըր հալէ տիւշար օլունալար: Էհալինին

սենյակի վրէ հիւնէրաէ թէգտտուիւմ էթմէք իշխն հիշ միւնասիպէթ վէ գօլայլըզը օլմատը, չիւնքի հէք քէս պիւթիւն ֆիւրի վէ գաւվէթի իւէ սնճագ, աղվթը կէվիլէ թէսա- րիւքինէ չալըմաղա մէճալուր խաի: Պաւնաս: մասա Սուլթանը սաղըգ- էհալիսի իւէ էօլլէ մուամէլէտէ պու- լունասա քի, Թաւրիս միլլէթլէրինի մէնաֆիլի միլլէթլէրի կէքաիկէրինէ մուխալիֆ օլան պիւր թաղըմ սընըֆ- լարա թաղօթմ էյլէտի, Վէ միլլէթին պէօլլէ թաղօթմ օլունմասընըն էն ֆէնա սէմէրաթմընտան պիւրիտի տա- խի շու օլտա քի, Օսմանլը թէպտա- լարընտան շօղլարը քէնտի մաթպուի մուֆախսամլարընտան կէօրէմէտիք- լէրի մուամէլէթի էճնէպիլէրաէն կէօրմէք իշխն օնլարա միւրաճաթ էյլէտիլէր:

Իշթէ պաշլըճա միւշքիլթ մուն- լար արը: Զաթը հաղրէթի շահանէ- նին պու միւշքիլթի ճէսաւրանէ մուգալէմէթ էտէճէյի կէլէն հաֆ- թա իւն օլունան խաթթը հիւմա- յուն մէալլիտէն աննաշլար: Մէ- մալիքին քէաֆիէի մէտարիֆաթը- նըն մուալէն պիւր պիւտճէ իւէ թանդիմի վէ մուամէլթը մալլիյէնին թահթը թէթմինէ խախալը, Զաթը հաղրէթի շահանէնին տախի ճէպի հիւմայուննա տիտ թախսիտթ- տան պիւր միգաթընըն թէնդիլ վէ խաղիւնէի մալլիյէյէ թէքքի, մէմալի- քին միւշքիլթը մալլիյէտէն իւշա- սըն մէտարը գալի օլաճագ տէյիւ մէմալ էտէրիլ: Քէգալիք Զաթը հաղրէթի շահանէնին քէաֆիէի թէ- պատարնա հուգուղը սիյատիյէտէ հալըրիլէթի թամմէ իհսուն պույ- ըսլմաթնա տախ օլան էֆքէտը ու նիյաթը մէմալիքին զալլաիլի սիյատի- յէսինի տէֆ էտէճէք տիւ: Մէմա- լիքի մահրաւէնին սէքէնէսի ուսու- լը մէշրալթա մէպտէլէրի իւղէրինէ խաարէ օլունտուգա, մէգհէպ ֆար- դը միւնասիպաթը սիյատիյէտէ օն- լարը կէքաիկէրինաէն ալըրմաղա մուգթէտի օլունայըպ, հէք քէս Բում Կաթսա էրմէնի Կաթսա Գա- թօլիք խալէրի կէրինէ Օսմանլը նա- մը իւէ միւֆթէիլի օլաճագ արը: Զէմանը գաալմաէ շուպուղլարը պիւր տէմէթ էտէն առէմին հիւքէպէսինի պիլիլիլ: Զապուղլար այրը այրը գօլայլճա գըրըլապիլի խալէր, ֆա- դաթ պիլիլքաէ պաղլանաղլարը սուրէթաէ օլ շուպուղլար մէրգու- ման պիլթիւն գաւվէթիինէ գաղը գօլայլ աղա ինճինմէտիլէր: Մէ-

մալիքի մահրաւէտէ պուլունան մի- լէլ վէ աղվաթը մուլթէլիֆէ տալի մուհապալէթ իւէ կէքաիկէրինէ մէք- պուլթ գըլընաղլա, հիշ պիւր էճնէ- պի հիւքիլմէթ պու վաթի մէմալիքէ զարար էտէմէպ: Մէմալ էտէրիլ քի Սուլթան Մուրաթ խաթի հաղրէթ- լէրի պու սուրէթլէ քէաֆիէի էհա- լիսինի պիլիլէպիլէթէք տիւ: Հէք սահիւ վաթմանիլէրիլէր ճէնաղլը հաղ- դըն մուալէնէթ վէ թէվիլիգաթը Զաթը հաղրէթի շահանէ իւէ պէ- ըսալէր օլունա տաւաթըն տախմա կաա ու թէգըքաթ էթմէլի տիւ:

ԽԻՒԼԱՍԱԹ ԻՒԼ, ՀԱՎԱՏԻՍ

Շէրէֆսաւաթը էտէն խաթթը հիւ- մայունտա Սուլթան Մուրաթ հաղ- րէթլէրի խաարէի հիւքիլմէթի պիւր էտարը գալիլիլ իւղէրինէ, վէ շիմաի գալէմէ ալընմաղա օլան պիւր գա- խէի սաղիլթէյէ թէվիլիգան թէթիւ էթմէյէ արղու պէյան, վէ սէնէվի թախսիտթը հիւմայուննա Վ, 000,000 լիւրա գաաթը մալլիյէյէ թէքք էյլէմիշ տիւ: — Սալալ Սալիլ էֆէն- տի Զըրալան քէօլլիւնտէ իղամէթ ի- չիւն ըսլիտաթ իսթիտա էթմիշ օլապ, պու իսթիտաթը գապուլ օլունտա, վէ մէգըլի քէօլլէ նաղլը մէքէան էթաի: Յունիս Կաթ, միւշարիլէյհ հաղրէթլէրի իքի գօլունուն տաւաթ- լարըն աշարաղ քէնտիլինի թէլէֆ էյլէտի, վէ Սուլթան Մահմաթ թիւր- պէսինաէ տէֆի օլունտա: — Սուլ- թանը սաղըգըն նաղլաւ վէ միւճէվ- հէրաթընտան մալլիյէ խաղիւնէսինէ 2,000,000 լիւրաաան զիյաաէ մէպ- լաղ կիլէմէյէճէք տէյիւ զանն օլու- նայօր: — Ճիւլիսի հիւմայուն ի- չիւն իսթանպօլտա իւշ կէճէ գան- տիլ տօնանմաթը իճրա օլունտա: — Կէլէն ճիւմա կիւնիւ Սուլթան Մու- ըաա հաղրէթլէրի սէլալըգ քէսմինի Այա Սօֆիա ճամիսինաէ իճրա էյլէ- յիպ, էհալի թարաֆընտան պէօլլէք մէսէրէթլէ պղըլլանաթ: — Սաղըգ Սէլանիք յալիսինին մուհաթէմէսինէ պաղմաղ իւղրէ տօղուղ փաշա Սէ- լանիլի իրաալ օլունտա: — Պուլկար իսթիլալը թէսքին օլունտաղունտան սէրաարը էքրէմ պուրայա ալաէթ էյլէտի: — Հէրմէքաէ պուլունան ա- տաքիլ Նիղչիք ճիւլարընտան տալա- ըր թէքրաթէն գօլմաղա կիլթիլէր: — Բուսիանըն սաղըգ ճէնէրալլարըն- տան պիլիլի Սըրալիա տաթէրինէ գօ- մանտան օլմաղ իւղրէ օլայա կէլաի: — Պէլլըթթան Բուսիւղաղաան, Շամ- տան վէ մահալը սալիլէտէն ալընան խապէլլէրէ կէօրէ, օրալարաա Սուլ-

թան Մուրաթան հաղրէթլէրինին ճիւլիսի պէօլլէք մէսէրէթլէ գա- պուլ օլունտա, գանտիլ տօնանմաթը իճրա օլունտա վէ թօլլար աթըլար: — Իսթանպօլտա միւլգիմ էճնէպիլէր Սուլթան Մուրաթ հաղրէթլէրինէ թաղալմ էթմէք իւղրէ պիւր թէպիլք- նամէ գալէմէ ալալար: — Սէլանիքաէ գաթլ օլունան Ֆրանսըգ վէ Ալմանիա գօնոօլալարընն ֆաթիլլալարընա թաղմինաթը նաղալիլ օլմաղ իւղրէ, Ֆրանսա աէվլէթի թարաֆընտան 600,000 վէ Ալմանիա աէվլէթի թա- ըաֆընտան 300,000 ֆրանք թալէպ օլունտա: Իշղու ֆարգըն սէպէպի Ալմանիա գօնոօլալարընն էվաթը օլ- մաթըլը արը: — Հօպրթ փաշանն Ալաէնիլէ կիլթմէսի թէթիլի օլուն- տա: — Թէգալիլաի սէյֆ քէսմի միւնասիպէթի իւէ գըրհը սէֆինէ- լէր թէրախանէ էօնիւնէ կիւրալէր:

— Մայիս 19 տա էտիրնէտէ Լսքի- զաղարը իքի Պուլկար տալար: Օլ կէճէ պաղը Բուսիւր մէրգուանըն մէղարըլըն աշըպ, ճէսալէրինի Պուլկար քիլիսէսինէ աթալար: — Սէօլլէնալիլինէ նաղարէն, Զէք- քէլլէր Եամաղլաա Պուլկար մահալ- լէսինի կաղմա էթմիշ տիլլէր:

Ինկիլթէրա հիւքիլմէթի փրէնա կօրչագօֆուն լաիհաթըն գաթիլէն լէտա էյլէտի: — Սէօլլէնալիլինէ նա- զարէն, Բուսիա իսթիլաթը օրու մա- յիս 31 տէ ալալը պաղը խապէր- լէր իւղէրինէ պաղըլըն: — Մարէշալ Մաղ Մահօն փաղար ալալար վիլքէ- լաաան պիլիլին խանէսինէ զիյաֆէ- թէ կիլթմէյէ սէօլ վէրմիշ խաի իսէ տէ, Սուլթանը մալլալ Սալալ Սալիլ հաղրէթլէրինին վէֆաթը խապէրի իւղէրինէ կիլթմէլի տիւ: — Թիւր- քիտաա զուհուր էտէն սօն վաղաա- լար իւղէրինէ Լիթօփա տէվլէթլէրի- նին իթթիֆաղը պիւր աղ տէյիլիլմիշ տիւ: Ֆրանսա վէ Ինկիլթէրա Թիւր- քիտայ հիւմաի թէվէճճիւհ կէօթէր- մէքաէ տիլլէր:

ՄԱԼԻՅԷ ՎԷ ԹԻԻՃՃԱԼԻՅԷ			
Մայիս 24, Յունիս 3, 1876			
Կանալը ումուլիլ	15-32	Բում, աէմիլ Եօլ սէնմ	45
ԱԳՆԷ ՖԻՍԹԷ, լիւրա Օսմ, 100 զըշտան			
Մէնիլիլ	102	Փօլ	89
Պէլլիլ	108	Կաթօլէս	88
Պաղըլ աղլէ	132	Լիւրա Ինկիլ	110
Ամերիկայի միսիոնարաց ընկերութեան կողմէն Խմբապիլ Ճ. Ք. Կըլին			
ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ			
ՏԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ			
Չազմագըլար, Յակոբեան խան, Թիւ. 12			